

RADU SINACI

**ALEXANDRU MOCIONI
OMUL ȘI MUZICA LUI**

Traducere și îngrijire:

Iosif Andras (maghiară), Ildiko Fodor (engleză)

Irina Airinei, președintele Asociației interetnice ANIMA FORI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SINACI, RADU

**Alexandru Mocioni the man and his music = Alexandru
Mocioni omul și muzica lui = Alexandru Mocioni az ember és
zenéje / Radu Sinaci. - București : Pro Universitaria, 2017**

Conține bibliografie

ISBN 978-606-26-0594-0

78(498) Mocioni, A.

929 Mocioni, A.

Copyright © 2017, Editura Pro Universitaria

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

ANIMA FORI: MOCIONI și Uniunea Europeană

Volumul „Alexandru Mocioni/Omul și muzica lui” ne vorbește despre idealul conviețuirii interetnice firești în urbea simbolică a inimii marelui om a cărui viață destăinuie povești uluitoare, pe nedrept, uitate, despre o profesiune de credință: apărarea ființei identitare. Conviețuirea interetnică frățească în deplină armonie și respect a fost, în etape istorice importante, o realitate, în Transilvania și este și în România de astăzi, un ideal promovat cu ferovare de ASOCIAȚIA interetnică ANIMA FORI - implicată activ în combaterea manifestărilor discriminatorii de gen, rasiste, antisemite, xenofobe. ANIMA FORI („Sufletul cetății”) pledează în mod activ pentru politicile de promovare a unei Europe diverse și favorabile incluziunii, angajate în consolidarea înțelegerii interculturale și interconfesionale. „Ura corodează bazele pe care sunt construite societățile noastre democratice. Avem nevoie să ne asigurăm că vom putea dezbate reciproc și trăi împreună chiar și atunci când nu suntem de acord cu unele lucruri, în loc de a ne trata reciproc ca dușmani.” (Frans Timmermans, prim-vicepreședinte al Comisiei Europene).

Lucrarea de față e un simbol al păcii, deziderat al României și al Ungariei în egală măsură. Dedicată cunoașterii unei fațete necunoscute a uriașei personalități politice și culturale a lui Alexandru Mocioni, lucrarea muzicologului Radu Sinaci scoate la lumină o parte din opera sa componistică, deschizând noi rute de cercetare în istoria muzicii. Sunt fațete luminoase redescoperite ale personalității celui care a fost militant politic pentru drepturile popoarelor, ferment și sol fertil pentru intelectualitatea românească din Transilvania premergătoare actului Unirii de la 1918. Deputat în mai multe legislaturi în Camera Ungară a Parlamentului de la Budapesta, unde a intrat de la vârsta de 24 de ani, imediat după terminarea studiilor de drept la Viena și Graz precum și după călătoriile de studii în țări multietnice ca Elveția și Belgia pentru a studia legislația privitoare la egalitatea drepturilor naționalităților conlocuitoare, Mocioni a dat expresie spiritului său armonizator în articolele, discursurile și creațiile sale de muzică de cameră. Creația sa componistică, relevantă și analizată aici de Radu Sinaci, a căutat să respecte o estetică a proporțiilor discrete, rafinate, comune artei și naturii fenomenale. Aceleași proporții discrete sunt respectate în alura clasică a castelelor de la Foeni, Birchiș, Bulci, Vlaicovăț și Căpâlnaș, castele care, ca și impunătorul edificiu de la numărul 2, din colțul pieței cu strada Váci din Budapesta, au rezonat în

multe rânduri în acordurile recitalurilor de pian, vioară și violoncel organizate de Alexandru și Eugen Mocioni. În palatul din Piața Vörösmarty de astăzi, colț cu strada Váci, la matineele și seratele muzicale organizate de familia Mocioni lua parte adeseori Franz Liszt, prieten cu Alexandru Mocioni. Marele Liszt, autor al unei cunoscute *Rapsodii Române*, a fost oaspetele lui Mocioni (căruia i-a dedicat *Romanță uitată*), ca și regele Carol I, Vicențiu Babeș, Andrei Șaguna.

Fie ca vibrația memoriei scăldate în Lumină a lui Alexandru Mocioni să ne arate, în continuare, Calea!

Irina Airinei

Președintele ASOCIAȚIEI ANIMA FORI

Cuvânt înainte

Redescoperirea lui Alexandru Mocioni, ca unul dintre primii compozitori români de muzică de cameră din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, este o întreprindere cât se poate de lăudabilă pentru cercetarea muzicală din țara noastră. A fost nevoie, iată, de scurgerea unui secol întreg, de la trecerea în eternitate a lui Alexandru Mocioni, pentru ca un tânăr doctorand arădean, de la Universitatea Națională de Muzică din București, să se aplece – cu acribie și cu multă pasiune – peste partiturile lui Alexandru Mocioni. Dar, așa se întâmplă întotdeauna atunci când vorbim despre o personalitate atât de complexă, cum a fost Alexandru Mocioni.

Perceput de către contemporani și, ulterior, de către istorici, ca un om politic de primă mărime – care a amprentat decisiv lupta politică a românilor transilvăneni din a doua jumătate a secolului al XIX-lea – Alexandru Mocioni s-a impus și în fruntea marilor mișcări culturale din epocă. A sprijinit biserica ortodoxă națională, a susținut învățământul românesc din monarhia habsburgică, a acordat burse de studii pentru numeroși studenți români, după cum a încurajat și înființarea acelor minunate coruri bănățene care, în anul 1906, cu prilejul serbărilor jubiliare de la București, i-au încântat atât de mult pe românii din patria mamă. Între anii 1901-1905 a fost ales în funcția de președinte al ASTREI, această prestigioasă instituție culturală a românilor transilvăneni, de la tribuna căreia rostea memorabilele cuvinte:

„Astfel, domnilor, lupta pentru cultură este luptă pentru existență națională.” Alături de Partenie Cosma și de alți români din imperiu, Alexandru Mocioni contribuie la înființarea băncilor populare, urmărind ridicarea românilor transilvăneni din punct de vedere economic. Editează mai multe ziare românești la Viena, Budapesta, Timișoara sau Lugoj, înființează primul partid politic românesc din Imperiul Habsburgic și, vreme de peste un deceniu, activează ca deputat în Parlamentul de la Budapesta, apărând cauza națională a românilor transilvăneni. Nu în ultimul rând, Alexandru Mocioni are merite incontestabile în fundamentarea doctrinei naționale, ridicând discursul filosofic, din acest punct de vedere, la nivelul marilor dezbateri europene ale vremii.

Deși încă destul de firav, istoricii, economiștii sau filosofii români au început să cerceteze și să publice studii din ce în ce mai bogate și mai întinse despre ceea ce a reprezentat Alexandru Mocioni pentru mișcarea națională a românilor transilvăneni din a doua parte a secolului al XIX-lea. Iată că a venit și